

Motion till riksdagen 2017/18:3404

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

Energi för arbete och välbefinnande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på alla relevanta energislåg, inklusive kärnkraft, samt på forskning och demonstrationsanläggningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att Sverige ska kunna bli en ledande aktör inom export av CO₂-snål energi, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv samt att se över framtida överföringsbehov, olika tekniska lösningar och systemtjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en gemensam energimarknad i EU med långsiktiga konkurrenskraftiga spelregler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att minska tullar och andra handelshinder för miljövänlig energiteknik, såsom solceller, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla typer av biodrivmedel fortsatt tillåts på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur energilagring kan användas mer effektivt i energisystemet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nätutbyggnad ska ske på ett mer transparent och samhällsekonomiskt lönsamt sätt samt om att handläggningstiderna för nätinvesteringar bör kortas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme och tillkännager detta för regeringen.

Energi i Sverige

Sveriges välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av att vi har en fungerande energitillförsel. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när vi behöver den. Alla delar av samhället är i dag beroende av att vi kan leva upp till detta.

Det är därför Sverige fortsatt behöver ett robust energisystem byggt på vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi såsom vind- och solenergi. Vår energiproduktion, leverans och användning ska ligga i framkant av teknikutvecklingen och gå i linje med våra ambitiösa miljömål. Samtidigt är energiförsörjningen central för industrins konkurrenskraft och människors vardag. Långsiktighet och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Genom energiöverenskommelsen råder nu långsiktiga villkor i energipolitiken. Fem partier är överens om att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

För Moderaterna har det varit särskilt viktigt att garantera försörjningstryggheten i energisystemet. Varken kärnkraft, vattenkraft eller ny förnybar energi ska därför uteslutas från den svenska energimixen. Varje kraftslag har sina fördelar och nackdelar och det är genom mixen av dem vi kan bygga en hållbar och trygg energiförsörjning. Kärnkraft och vattenkraft fyller båda viktiga roller som bas- och reglerkraft i systemet medan ny förnybar energi fortsatt är viktigt för att uppnå miljömålen. Svenska företag och konsumenterna ska alltid kunna lita på att det finns en trygg elförsörjning samt långsiktiga och stabila villkor på elmarknaden.

Ramöverenskommelse om energipolitik

I juni 2016 slöt Moderaterna en ramöverenskommelse om energipolitik tillsammans med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Överenskommelsen innebär bland annat följande:

- Långsiktigt mål. Sverige ska sträva mot 100 % förnybar elproduktion. Det är dock inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.
- Kärnkraft. Effektskatten avvecklas över två år med start 2017. Placeringsmöjligheterna för kärnavfallsfonden utökas.
- Förnybar energi. Elcertifikatssystemet förlängs och utökas med 18 nya TWh till 2030. Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft slopas.
- Vattenkraft. Fastighetsskatten sänks från 2,8 % till 0,5 % över fyra år med start 2017. Moderna miljökrav skall införas. Inriktningen är att värna och utöka produktionen.
- Marknadsdesign. En särskild studie skall tas fram för möjliga framtida marknadsupplägg.

- Uppföljning. En större uppföljning av läget på den svenska elmarknaden skall göras vart fjärde år med start 2018.

Moderaternas inriktning är att vårda överenskommelsen som innebär att det fortsättningsvis finns långsiktiga villkor för svensk energipolitik. Med ramöverenskommelsen säkras kärnkraften, vattenkraften stärks samt det finns en strukturerad plan för att nyttja möjligheter med ny teknik och ny förnybar energi.

Energiforskning

Morgondagens utmaningar möter vi med morgondagens teknik och när det kommer till energiteknik är Sverige på många områden i framkant. Det är nödvändigt i strävan efter en mer klimatsmart och grön planet samtidigt som miljöteknik bidrar till svensk innovation och konkurrenskraft på en global marknad. I takt med att gröna innovationer når fler och bredare marknader kan vi bidra till att minska klimatpåverkan i världen samtidigt som vi skapar fler jobb och tillväxt i Sverige.

De insatser som görs för forskning inom ny teknik och förnybar energi är viktiga för vårt framtida energisystem. Dessa satsningar måste fortsätta genom bland annat satsningar på demonstrationsanläggningar. Likaså forskning som utvecklar hållbara elnät. I dagsläget är det Energimyndigheten som ansvarar för att fördela statens forskningsresurser, där medlens fördelning avgörs av myndighetens utvecklingsnämnd. Inriktningen på det arbete som Energimyndigheten utför bestäms däremot av regeringen. Oberoende av vilken uppfattning man har om kärnkraftens framtid så är det ett faktum att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar under en lång tid framöver. Kärnkraftsbolagen tar idag genom sin egen fond ansvar för kärnbränslehantering och avvecklande av uttjänade reaktorer. Men en potentiell utmaning som vi ser är inom forskning och kompetensförsörjning. Här borde det finnas möjlighet för Energimyndigheten att även stödja projekt som säkrar att vår kärnkraftshantering är av högsta klass. Sverige måste behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer, ha möjlighet att bygga nya samt avveckla de äldre reaktorerna på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Därför anser vi att Energimyndigheten ska satsa på energiforskning inom alla relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft.

Globala utmaningar

Sverige kan inte blunda för det klimathot som världen möter. Stormar, torka, höjning av havsnivån och människor som tvingas fly som en konsekvens av klimatets påverkan måste adresseras skyndsamt. Klimathotet ställer också krav på en ambitiös energipolitik som inte bara ger svar på dagens utmaningar utan även förutser framtida behov. Vår långsiktiga vision om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning kompletterats med Miljömålsberedningens mål om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Sverige har en mycket hög andel förnybar energi i vårt energisystem och har överträffat EU:s 2020-mål. Till det har vi en i det närmaste koldioxidfri elproduktion. Genom denna inriktning bidrar Sverige på ett ambitiöst sätt till de globala utsläppsreduktioner som behövs på lång sikt.

Just nu sker även en sammanlänkning med övriga Europa genom den europeiska energiunionen. Detta är en viktig process som binder ihop våra marknader, ökar handeln

med el och bidrar till att trygga elförsörjningen även i Sverige. När marknaden växer ökar intresset för att investera i klimatsmart el i Sverige. El som vi kan konsumera själva eller exportera till andra. Resultatet blir ett säkrare och mer klimatsmart Europa. Förhoppningen är en sammanlänkad väl fungerande elmarknad i EU med ökad handel och större grad av effektivisering. Sverige bör driva på för en gemensam energimarknad där långsiktiga konkurrenskraftiga spelregler råder.

Dessutom bör vi verka för att alla typer av biodrivmedel fortsatt tillåts inom EU. Biodrivmedel bidrar till en grönare omställning för industri och transportsektor. Nu finns det krafter i EU som vill förbjuda vissa typer av biodrivmedel, vilket av allt att döma skulle försvåra en grön omställning i transportsektorn. En omställning i transportsektorn kommer inte att gå över en natt, därför behövs fortsatt olika typer av biodrivmedel för att underlätta en övergång från bensin och diesel till grönare alternativ.

Export av energi- och miljöteknik

För att möta klimatutmaningen räcker det inte att vi tar ansvar i Sverige eftersom vi bara står för en liten del av världens totala utsläpp. Hela världen behöver ställa om, men det förutsätter att miljötekniken fortsätter att utvecklas. Tillgång till effektiv ren energi och miljöteknik är på sikt avgörande nyckelfaktorer för den globala hållbara utvecklingen. Svensk teknologi håller redan hög klass och har potential att i högre utsträckning nå en internationell marknad. Det blir en möjlighet för Sverige att såväl tillhandahålla nya jobb och företag som att bidra till en bättre miljö med mindre CO₂-utsläpp. Det gäller den inhemska svenska energiproduktionens exportmöjligheter av koldioxidfri el såväl som miljövänlig energiteknik. Här behövs insatser på flera plan för att förbättra exportmöjligheterna och motverka vanligt förekommande handelshinder, såsom höga tullar på ny miljövänlig energiteknik. Solceller är ett av flera exempel på teknik som står föremål för hinder, vilket innebär att den önskvärda globala teknikspridningen går långsammare än vad som är möjligt.

Därför menar vi att en ambitiös politik för företagande, frihandel och innovationer går hand i hand med en modern energipolitik. Vi föreslår att en utredning tillsätts med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och se över vilka åtgärder som skulle behövas för att Sverige ska fortsätta vara konkurrenskraftigt.

Elnät

Sverige är ett avlångt land med stora avstånd där elproduktion och elkonsumtion inte är samlat inom samma geografiska område. Största delen av elproduktionen sker i norra Sverige och majoriteten av elkonsumtionen sker i södra Sverige. Det faktumet tillsammans med en ambition om smarta elnät för ett hållbart samhälle ställer höga krav. Svenska kraftnät är den myndighet som ansvarar för stamnätet och just nu byggs Sydvästlänken som ett led i att förbättra överföringskapaciteten mellan norr och söder. Samtidigt är det viktigt att Svenska kraftnät fortsätter arbetet med sina framtidsanalyser och med att förbättra stamnätet. Speciellt med tanke på den aviserade stängningen av fyra kärnkraftsreaktorer som idag är viktiga delar av elproduktionen i södra Sverige.

Svenska kraftnät ansvarar även för att effektbalansen i nätet tryggas. Med en ständigt större andel volatil elproduktion och en minskande andel baskraft är detta en

utmaning som måste adresseras. Att effektbalansen upprätthålls är en förutsättning för svensk industri, jobb och konkurrenskraft. Ett sätt att möta framtida utmaningar med effekt vore att skapa bättre förutsättningar för utveckling och nyttjande av batterilager. Svenska kraftnät har idag ett uppdrag att momentant analysera effektläget på den svenska energimarknaden. I juni i år beslutade riksdagen att tillkännage för regeringen att Svenska kraftnäts uppdrag breddas till att även se över effektsituationen återkommande och på sikt. På så vis stärks beredskapen för framtida brister i vårt energisystem. Vi förutsätter nu att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag på hur ett sådant uppdrag kan genomföras.

Riksrevisionen har i sin granskning av Svenska kraftnät pekat på att det finns brister i både finansieringsmodellen och samhällstekniska analyser. Här har riksdagen under 2017 riktat ett tillkännagivande mot regeringen om att även en fristående aktör får i uppdrag att genomföra samhällstekniska lönsamhetsbedömningar vid nätinvesteringar för att säkerställa en god kostnadseffektivitet vid utbyggnad. Framtida utbyggnad ställer också höga krav på de tillståndsprocesser som idag tar oerhört lång tid. Det är angeläget att om möjligt, med bibehållen rättssäkerhet, korta handläggningstider. Vidare är det rimligt att olika tekniska lösningar, både när det gäller teknikval i nätutbyggnaden såväl som alternativ till utbyggnad, prövas för en framtida nätutbyggnad.

Systemtjänster

En fungerande elmarknad handlar inte enbart om att förenkla marknadsmekanismerna utan även säkerställa elsystemets funktion. Sverige behöver ett elsystem som klarar av att leverera alla nödvändiga tjänster. Från att kunna möta effektbehoven till kvaliteten på el. Elsystemets funktion bygger på ett antal systemtjänster för att säkra rätt svängmassa och reaktiv effekt. Ett rimligt steg vore därför att utreda hur systemtjänster kan se ut och säkras i en framtida svensk och regional elmarknad.

I dagsläget får en kraftproducent, i huvudsak, betalt för den el denna levererar. Där olika kraftverk samtidigt bidrar till att rätt spänning och frekvens finns i systemet. Exempelvis är det bestämt att frekvensen skall vara 50 Hz. Vanligen är industriutrustning dimensionerad på sådant sätt att den automatiskt slås av om frekvensen avviker mer än $\pm 0,5$ Hz men ett sådant stopp i ett stålverk eller pappersbruk får en prislapp på tiotals miljoner. I dag är de systemtjänster som kraftproducenterna levererar i allt väsentligt gratis och sker främst genom stora anläggningar. Men med en ökad andel småskalig produktion finns det en ökad risk att kvaliteten på el sjunker. På sådant vis är det rimligt att överväga om andra betalningsmodeller vore lämpliga.

Fjärr- och kraftvärme

Fjärr- och kraftvärme bör vara en integrerad del av ett framtida hållbart energisystem där värmen produceras och distribueras på ett hållbart sätt med grunden i återvunnen energi. Det förutsätter goda förutsättningar för konkurrenskraftig teknik- och affärsutveckling. Detta för att kunna skapa resurseffektiva lösningar för framtidens hållbara energisystem och på sådant sätt vara till nytta för miljö, branschen, kunderna och samhället i stort.

Fjärr- och kraftvärme skapar stora möjligheter för en cirkulär ekonomi, där kraftvärmens producerar som mest när elbehovet är som störst och fjärrvärmens minskar behovet av el för uppvärmning. Därför är det beklämmande med skatter som slår hårt mot just fjärr- och kraftvärme. Det kommer markant försämra fjärrvärmens möjligheter att kunna bidra och konkurrera i energisystemet. Istället för att försvåra för fjärr- och kraftvärmens behövs goda förutsättningar för att återvinna värme och energi.

Lars Hjalmered (M)

Hans Rothenberg (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Hanif Bali (M)

Sofia Fölster (M)